

Ernest JAMRO¹, Maciej WIELGOSZ¹, Paweł RUSSEK², Kazimierz WIATR²¹AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA, KATEDRA ELEKTRONIKI, Al. Mickiewicza 30, 30-059 Kraków²ACK CYFRONET AGH, ul. Nawojki 11, 30-950 Kraków**Zmodyfikowane mnożenie o stałej szerokości bitowej****Dr inż. Ernest JAMRO**

Ukończył studia na AGH na kierunku Elektronika oraz na University of Huddersfield (UK) na kierunku Elektronika i Telekomunikacja. Obronił pracę doktorską w 2001 roku na AGH na Wydziale Elektrotechniki, Automatyki, Informatyki i Elektroniki. Aktualnie jest adiunktem w Katedrze Elektroniki na AGH. Jego zainteresowania naukowe to sprzętowa akceleracja obliczeń, niskopoziomowe przetwarzanie obrazów, sieci neuronowe.

e-mail: jamro@agh.edu.pl

Dr inż. Maciej WIELGOSZ

Ukończył studia na AGH (2005), wydział Elektrotechniki, Automatyki, Informatyki i Elektroniki na kierunku Elektronika i Telekomunikacja. Obronił pracę doktorską w 2010 roku na AGH na WEAIH. Aktualnie jest adiunktem w Katedrze Elektroniki na AGH. Jego zainteresowania naukowe dotyczą sprzętowej akceleracji obliczeń, kompresji obrazu i sieci neuronowych.

e-mail: wielgosz@agh.edu.pl

Dr inż. Paweł RUSSEK

Ukończył studia na wydziale Elektrotechniki, Automatyki i Elektroniki AGH Kraków (1994), dr nauk technicznych (2003). Jest adiunktem w Katedrze Elektroniki AGH i pracownikiem ACK „Cyfronet”. Prowadzone prace badawcze dotyczą sprzętowej akceleracji obliczeń, zagadnień realizacji obliczeń przy użyciu rekonfigurowalnego sprzętu oraz wykorzystania układów reprogramowalnych w obliczeniach naukowych i technicznych wielkiej skali.

e-mail: russek@agh.edu.pl

Prof. dr hab. inż. Kazimierz WIATR

Studia AGH Kraków (1980), dr nauk technicznych (1987), dr habilitowany (1999) i profesor (2002). Profesor zwyczajny na Akademii Górniczo-Hutniczej oraz Dyrektor Akademickiego Centrum Komputerowego Cyfronet AGH. Prowadzone prace badawcze dotyczą komputerowego sterowania procesami, systemów wizyjnych, systemów wielo-procesorowych, układów programowalnych, rekonfigurowalnych systemów obliczeniowych i sprzętowych metod akceleracji obliczeń.

e-mail: wiatr@agh.edu.pl

Streszczenie

Niniejszy artykuł prezentuje nową metodę kompensacji błędów odcięcia dla mnożenia o stałej szerokości bitowej czyli takiej, dla której szerokość bitowa argumentów wejściowych jest taka sama jak wyjścia. Niektóre poprzednie publikacje były oparte na błędnych założeniach, dlatego zadaniem tej publikacji jest wykazanie wspomnianych błędów oraz zaprezentowanie nowej architektury, dla której błąd średni dąży do zera.

Słowa kluczowe: arytmetyka komputerowa, filtry cyfrowe, układ mnożący.

Improved fixed-width multiplier**Abstract**

Multiplication is usually implemented in hardware as a full bit-width parallel multiplier, i.e., input bit-widths add up to make up the output bit-width. Nevertheless, in most real-world cases, the input bit-width n is the same as the output bit-width. Therefore, in order to reduce a multiplier area, the n LSBs columns of the multiplier are truncated during the multiplication process (see Fig. 1). This introduces a truncation error which can be reduced by an error compensation circuit. The truncation errors presented in the previous papers, e.g. [3, 6, 7], are based on the false assumption; during truncation error calculation it is sufficient to consider only the combination of each partial input bit products $a_i b_j$ instead of ever input bits a_i and b_j (see Fig. 2 and Tab. 1). Therefore a proper fixed-width multiplier structure should be introduced (the old one should be redesigned). This paper focuses on optimizing the mean error (ME) of the truncated multiplier. As a result, a novel Improved Variable error Compensation Truncated Multiplier (IVCTM) is proposed which in comparison to [2], reduces the number of AND gates by 1 in the error compensation circuit (see Fig. 3). For the IVCTM, a mean error is significantly lower than for previously published counterparts. The structure of the IVCTM is simplified in comparison to the previously published truncated multiplier [2], therefore it occupies less silicon area.

Keywords: computer arithmetic, digital filters, multiplier.

1. Wstęp

Operacja mnożenia jest jedną z podstawowych operacji arytmetycznych i dlatego liczba zasobów sprzętowych zajmowanych przez układy mnożące ma bardzo duże znaczenie. Operacja mnożenia

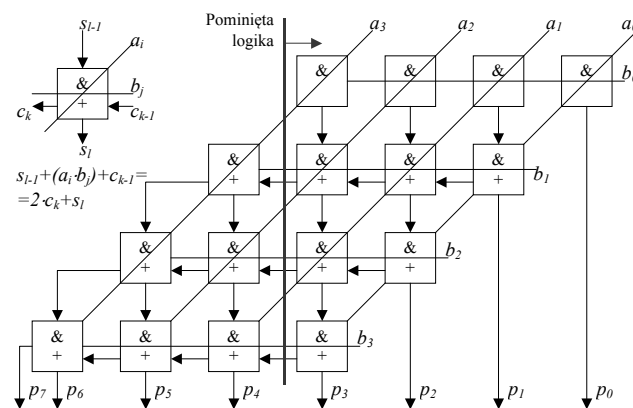
jest zazwyczaj wykonywana z pełną szerokością bitową, to jest taką, dla której liczba bitów, które wykorzystywane są do reprezentacji wyniku mnożenia jest równa sumie szerokości bitowej argumentów wejściowych. Warto podkreślić, że w większości aplikacji szerokości danych wejściowych i wyjściowych są takie same lub różnią się nieznacznie. Przykładem może być np. przetwarzanie sygnałów cyfrowych.

W takim wypadku możliwe jest zredukowanie zasobów układu mnożącego poprzez odcięcie młodszych bitów oraz zastosowanie dodatkowej logiki kompensacji błędów [2, 3, 8].

Główną ideą niniejszego artykułu jest wykazanie błędnych założeń niektórych poprzednich publikacji dotyczących tego tematu oraz zaproponowanie nowego rozwiązania, które charakteryzuje się mniejszym błędem średnim w stosunku do poprzednich rozwiązań.

2. Mnożenie o skróconej szerokości

Jedną z podstawowych metod implementacji operacji mnożenia jest równoległy układ mnożący (ang. parallel array multiplier) [1], którego schemat blokowy został przedstawiony na rys. 1.

Rys. 1. Układ mnożący równoległy dla $n = 4$
Fig. 1. Parallel Array Multiplier for $n = 4$

Warto zauważyć, że nie jest to optymalna metoda implementacji wspomnianej operacji, jednak ze względu na swoją prostotę to właśnie ona będzie tutaj rozpatrywana, podobnie jak w [2, 3].

Istnieje wiele metod użycia takiego układu mnożącego w przypadku, gdy szerokość bitowa argumentów wejściowych n jest taka sama jak szerokość bitowa wyniku. Standardowa metoda polega na implementacji całego układu mnożącego przedstawionego na rys. 1, dla którego szerokość bitowa wyjścia wynosi $2 \cdot n$ (jest dwa razy większa niż szerokość bitowa wejść n). Następnie szerokość bitowa wyjścia jest ograniczana poprzez odrzucenie n najmłodszych bitów wyniku; operacji tej zwykle towarzyszy operacja zaokrąglania. Metoda ta będzie dalej nazywana pełnym mnożeniem i jest ona najdokładniejsza, jeśli chodzi o błąd obliczeń i zarazem najgorsza, jeśli chodzi o ilość zajmowanych zasobów.

Inną metodą implementacji operacji mnożenia ze stałą szerokością jest struktura z bezpośrednim odcięciem najmłodszych n -bitów przedstawiona na rys. 1, dla której cała logika na prawo od bitu p_n nie jest implementowana. Struktura ta charakteryzuje się najmniejszą zajmowaną powierzchnią z jednej strony, ale największym błędem obliczeń z drugiej strony. Analizując rys. 1 można zauważyć, że struktura ta zajmuje niewiele mniej niż połowę zasobów pełnego układu mnożącego.

Rozważając dwie dane wejściowe n -bitowe bez znaku:

$$A = \sum_{i=0}^{n-1} a_i 2^i \quad B = \sum_{i=0}^{n-1} b_i 2^i,$$

gdzie $a_i, b_i \in \{0,1\}$; wynik pełnego mnożenia P_{std} można przedstawić jako:

$$P_{std} = A \cdot B = 2^{-n} \cdot \sum_{i=0}^{n-1} \sum_{j=0}^{n-1} a_i \cdot b_j \cdot 2^{i+j} \quad (1)$$

W powyższym wzorze faktyczny wynik mnożenia jest skalowany przez 2^{-n} tak, aby rozpatrywany wynik P_{std} był w podobnym zakresie liczbowym co dane wejściowe A, B . Wynik mnożenia P_{std} można podzielić na dwie części:

$$P_{std} = MP + LP \quad (2)$$

$$MP = 2^{-n} \sum_{i+j \geq n} (a_i b_j \cdot 2^{i+j}) \quad (3)$$

$$LP = 2^{-n} \sum_{i+j < n} (a_i b_j \cdot 2^{i+j}) \quad (4)$$

gdzie: MP oznacza bardziej znaczące bity wyniku, które są zawsze implementowane (na lewo od linii odcięcia na rys. 1); LP oznacza młodsze bity wyniku, które są odrzucane (na prawo od linii odcięcia na rys. 1). W konsekwencji dla układu mnożącego z bezpośrednim odcięciem, czyli układu bez dodatkowej logiki kompensacji błędu odcięcia, błąd ten wynosi LP .

W celu obliczenia błędu odcięcia założono, że prawdopodobieństwo wystąpienia bitu 0 i 1 dla każdego bitu wejściowego a_i, b_j jest równe i wynosi 0,5. W konsekwencji wartość oczekiwana iloczynu logicznego $E\{a_i b_j\} = 0,25$.

Analizując rys. 1 oraz (4), można zauważyć, że wartość oczekiwana $E\{LP\}$ wynosi [4]:

$$E\{LP\} = E\{a_i b_j\} \cdot 2^{-n} \sum_{i+j < n} 2^{i+j} = 0,25 \cdot 2^{-n} \sum_{i=1}^n i \cdot 2^{i-1} \quad (5)$$

Błąd odcięcia może być zredukowany poprzez dodanie wartości stałej równej $E\{LP\}$ zaokrąglonej do najbliższej liczby całkowitej [5]. Innym rozwiązaniem jest zastosowanie zmiennej kompensacji błędu oznaczanej jako Variable Correction Truncated Multiplier (VCTM) [2].

Dla tej kompensacji błędu wyrażenie LP zostało podzielony na dwie składowe:

$$LP = LP_{main} + LP_{remain} \quad (6)$$

$$LP_{main} = \frac{1}{2} \sum_{i+j=n-1} a_i b_j = \frac{1}{2} (a_{i-1} b_0 + a_{i-2} b_1 + \dots + a_0 b_{i-1}) \quad (7)$$

$$LP_{remain} = \frac{1}{4} \sum_{i+j=n-2} a_i b_j + \frac{1}{8} \sum_{i+j=n-3} a_i b_j + \dots + \frac{1}{2^{n-1}} (a_0 b_1 + a_1 b_0) + \frac{1}{2^n} a_0 b_0 \quad (8)$$

Warto zauważyć, że wartość LP jest najbardziej zależna od wartości LP_{main} , ponieważ współczynnik skalujący wynosi $\frac{1}{2}$ w porównaniu z LP_{remain} , dla której współczynnik skalujący wynosi $\frac{1}{4}$ lub więcej. Dlatego dla VCTM, do kompensacji błędu odcięcia używany jest tylko czynnik LP_{main} . Aby rekompensować odrzucenie wyrażenia LP_{remain} , czynnik LP_{main} jest brany z wagą dwa razy większą:

$$P_{VCTM} = MP + 2 \cdot LP_{main} = MP + \beta \quad (9)$$

gdzie:

$$\beta = 2 \cdot LP_{main} = a_{n-1} b_0 + a_{n-2} b_1 + \dots + a_0 b_{n-1}. \quad (10)$$

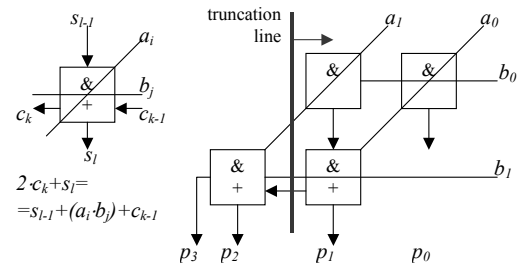
Inne metody kompensacji błędu odcięcia zostały zaproponowane przez Jou et. al. [3]. Niestety są one oparte na szeregu złych założeń.

Pierwsze z tych założeń polega na tym, że nie jest konieczne rozpatrywanie wszystkich kombinacji danych wejściowych a jedynie wystarczy rozpatrywać osobno iloczynny bitowe $a_i b_j$ oraz wartość oczekiwaną jego wystąpienia $E\{a_i b_j\}$. Jest to wyraźnie stwierdzone w zdaniu [4]: Jako że każdy iloczyn bitowy $a_i b_j$ może być uważany za niezależną zmienną, wariancja sumy iloczynów $a_i b_j$ jest równa sumie wariancji $a_i b_j$.

$$\sigma_{[4]}^2 = \sigma_{AND}^2 \cdot 2^{-n} \sqrt{\sum_{i=1}^n i \cdot 2^{2(i-1)}} \quad (11)$$

gdzie $\sigma_{AND}^2 = \frac{3}{16}$ jest wariancją iloczynu bitowego $a_i b_j$.

Powyższe założenie jest podane bez żadnych dodatkowych rozważań. Aby udowodnić, że powyższe założenie jest błędne rozważmy prosty układ mnożący z bezpośrednim odcięciem dla $n=2$, który jest podany na rys. 2.

Rys. 2. Układ mnożący z bezpośrednim odcięciem dla $n=2$
Fig. 2. Direct truncated multiplier for $n=2$

Tab. 1 ilustruje zachowanie tego układu dla wszystkich kombinacji danych wejściowych. Warto zauważyć, że obliczona wariancja σ^2 różni się od wariancji $\sigma_{[4]}^2$ obliczonej według (11). To potwierdza nieprawidłowość rozważanego założenia.

Powodem tego, że (11) nie jest prawidłowe jest fakt, że iloczyny bitowe są ze sobą powiązane. Na przykład iloczyn b_1a_0 oraz b_0a_0 , mają wspólną daną wejściową a_0 . Warto zwrócić, uwagę, że rozważane założenie jest prawdziwe dla równań liniowych, niestety obliczanie wariancji nie jest operacją liniową.

Warto podkreślić, że powyższe fałszywe założenie jest najprawdopodobniej używane również w innych publikacjach: [3, 6, 7]. Wskazują na to dowód twierdzenia 1 [3], (25) oraz (26) [6], (27) oraz (30) [7]. Warto podkreślić, że powyższe publikacje używają nieliniowej kompensacji błędów, np. (9) [3] używa:

$$\alpha' = \begin{cases} 0, & \text{if } \beta = 0 \\ \beta - 1 & \text{if } \beta > 0 \end{cases} \quad (12)$$

Tab. 1 pokazuje nieprawidłowość działania równania (12). Wartość oczekiwana idealnej kompensacji błędów wynosi $E\{LP_i\} = 0,3125$, natomiast wartość oczekiwana wspomnianej kompensacji błędów $E\{\alpha_i\} = 0,0625$.

Tab. 1. Różne błędy odcięcia dla wszystkich kombinacji danych wejściowych

Tab. 1. Different truncation errors for every input combination for Fig. 1

i	b_1	b_0	a_1	a_0	b_1a_0	b_0a_1	a_0b_0	LP_i	β (10)	γ (17)	α' (12)
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
3	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	0	1	0	1	0	0	1	0,25	0	0	0
6	0	1	1	0	0	1	0	0,5	1	0	0
7	0	1	1	1	0	1	1	0,75	1	0	0
8	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	1	0	0	1	1	0	0	0,5	1	1	0
10	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
11	1	0	1	1	1	0	0	0,5	1	1	0
12	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	1	1	0	1	1	0	1	0,75	1	1	0
14	1	1	1	0	0	1	0	0,5	1	0	0
15	1	1	1	1	1	1	1	1,25	2	1	1
$E\{LP_i\}$	0,5	0,5	0,5	0,5	0,25	0,25	0,25	0,3125	0,5	0,25	0,0625
$E\{LP_i\} = \frac{1}{16} \sum_{i=0}^{15} LP_i = \frac{1}{16} \sum_{i=0}^{15} [0,5 \cdot (b_1a_0 + b_0a_1) + 0,25 \cdot a_0b_0]$											0,3125
$\sigma = \sqrt{E\{(LP_i - E\{LP_i\})^2\}} = \sqrt{\frac{1}{16} \sum_{i=0}^{15} (LP_i - 0,3125)^2}$											0,3698
$\sigma_{[4]} = \sigma_{AND} \cdot 2^{-n} \cdot \sqrt{\sum_{i=1}^{n-w} i \cdot 2^{2(i-1)}} = \frac{\sqrt{3}}{4} \cdot \sqrt{\sum_{i=1}^2 i \cdot 2^{2(i-1)}}$											0,3248

Innym niepoprawnym założeniem jest uznanie, że wartość średnia jest równa średniej arytmetycznej wartości minimalnej i maksymalnej. Złożenie to zostało użyte w [3] podczas udowodnienia lematu 2. Warto wspomnieć, że lemat 2 jest twierdzeniem pomocniczym równania (12), na podstawie, którego zbudowany jest układ mnożący.

3. Nowa kompensacja błędów odcięcia

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie nowej, poprawnej metody kompensacji błędów odcięcia. Jest ona wzorowana na VCTM [2] i dlatego zaproponowany układ będzie nazywany: Improved Variable error Compensation Truncated Multiplier (IVCTM).

Błąd średni, będący podstawą zaproponowanego układu, jest obliczany według równania:

$$ME = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N e_i \quad (13)$$

gdzie e_i jest różnicą pomiędzy wartością poprawną (wynik dla pełnego układu mnożącego) a wartością otrzymaną dla i -tej próbki zredukowanego układu mnożącego; N - jest ilością rozpatrywanych różnych kombinacji danych wejściowych A , B , i jest ona ograniczona od góry przez $N = 2^{2n}$.

Dla układu mnożącego VCTM wartość błędów średniego może być obliczona według wzoru:

$$\begin{aligned} ME_{VCTM} &= E\{LP - \beta\} = 0,25 \cdot [2^{-n} \sum_{i=1}^n (i \cdot 2^{i-1}) - n] = \\ &= 0,25 \cdot [2^{-n} \sum_{i=1}^{n-1} (i \cdot 2^{i-1}) - \frac{n}{2}] \end{aligned} \quad (14)$$

Suma w (14) może być uproszczona według matematycznej tożsamości:

$$\begin{aligned} \sum_{i=1}^{i-1} (i \cdot 2^{i-1}) &= \sum_{i=1}^{n-1} \sum_{j=i}^{n-1} 2^{j-1} = \frac{1}{2} \sum_{i=1}^{n-1} (2^n - 2^i) = \frac{1}{2} [(n-1) \cdot 2^n - \sum_{i=1}^{n-1} 2^i] = \\ &= \frac{1}{2} [(n-1) \cdot 2^n - 2^n + 2] = \frac{(n-2) \cdot 2^n}{2} + 1 \end{aligned} \quad (15)$$

W konsekwencji błąd średni ME_{VCTM} wynosi:

$$ME_{VCTM} = 0,25 \cdot [2^{-n} \cdot (\frac{(n-2) \cdot 2^n}{2} + 1) - \frac{n}{2}] = 0,25 \cdot [2^{-n} - 1] \quad (16)$$

Z równania (16) można wywnioskować, że dla relatywnie dużych n błąd $ME_{VCTM} \approx 0,25$. Ponieważ wartość oczekiwana iloczynu bitowego $E\{a_i b_j\} = 0,25$, możliwe jest ulepszenie układu VCTM poprzez usunięcie jednej bramki AND; w konsekwencji wartość $ME_{IVCTM} \approx 0$. Kompensacja błędów odcięcia dla zaproponowanego układu mnożącego IVCTM powinna wyglądać następująco:

$$\gamma = \beta - a_{n-1}b_0 = a_{n-2}b_1 + a_{n-2}b_2 + \dots + a_0b_{n-1} \quad (17)$$

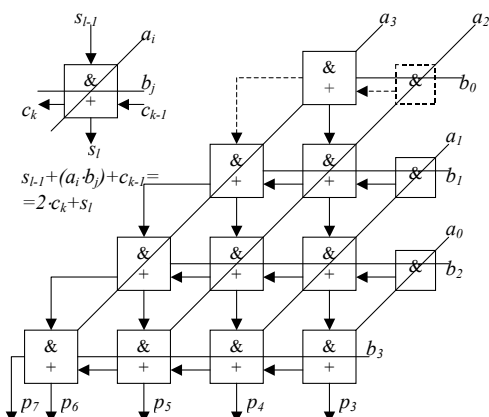
Wartość średnia błędów dla zaproponowanego układu ME_{IVCTM} jest o 0,25 mniejsza niż dla VCTM i na podstawie (16) wynosi:

$$ME_{IVCTM} = ME_{VCTM} - 0,25 = \frac{1}{4 \cdot 2^n} \quad (18)$$

Wartość ta szybko dąży do zera dla wzrastających szerokości bitowych n .

Schemat układu IVCTM dla $n=4$ został przedstawiony na rys. 3. Dla porównania układ VCTM wymaga dodatkowej bramki AND która została zaznaczona na rys. 3 przerywaną linią. Zaproponowana kompensacja błędów odcięcia γ składa się z dwóch bramek AND: a_1b_1 oraz a_0b_2 . Dla układu VCTM wymagana jest dodatkowa bramka AND: a_2b_0 .

Warto podkreślić, że na pierwszy rzut oka zaproponowany układ IVCTM w porównaniu z VCTM wymaga użycia tylko jednej bramki AND mniej. Dokładna analiza pokazuje jednak, że liczba zajmowanych zasobów sprzętowych jest znacznie mniejsza, ponieważ pewne układy sumatorów ulegają redukcji. W rozważanym przypadku na rys. 3, półsumator iloczynny cząstkowego a_3b_0 został zastąpiony zwykłą bramką AND. Podobnie pełny sumator iloczynny cząstkowego a_3b_1 został zastąpiony półsumatorem.

Rys. 3. Schemat układu IVCTM dla $n=4$
Fig. 3. Block diagram for IVCTM for $n=4$

4. Wyniki implementacji

Analizując wartości błędów dla VCTM oraz IVCTM można zauważyć, że *ME* zamieszczony w tab. 2 jest zdecydowanie mniejszy dla zaproponowanego układu IVCTM. Natomiast błąd RMSE zamieszczony w tab. 3 dla układów VCTM i IVCTM jest niemal identyczny.

RMSE (Root Mean Square Error) - błąd średniokwadratowy jest obliczany według poniższego wzoru:

$$RMSE = \sqrt{\frac{1}{N} \sum_{i=1}^N e_i^2} \quad (19)$$

Tab. 2. Średni błąd dla różnych metod kompensacji
Tab. 2. Average error for different compensation methods

n	direct	Jou [3]	VCTM	IVCTM
4	0,766	0,449	-0,235	0,015
5	1,008	0,521	-0,242	0,008
6	1,254	0,576	-0,246	0,004
7	1,502	0,618	-0,248	0,002
8	1,750	0,651	-0,249	0,002
9	2,000	0,675	-0,250	0,000
10	2,250	0,694	-0,250	0,000
11	2,499	0,708	-0,250	0,001
12	2,750	0,718	-0,250	0,000
13	3,000	0,726	-0,250	0,000
14	3,251	0,731	-0,251	0,000
15	3,501	0,736	-0,250	0,000
16	3,750	0,740	-0,250	0,000

Tab. 3. RMSE dla różnych metod kompensacji błędu odcięcia
Tab. 3. RMSE for different compensation methods

n	direct	Jou [3]	VCTM	IVCTM
4	0,984	0,559	0,416	0,416
5	1,240	0,629	0,444	0,444
6	1,495	0,686	0,470	0,470
7	1,750	0,733	0,492	0,492
8	2,004	0,774	0,513	0,513
9	2,258	0,807	0,534	0,533
10	2,511	0,837	0,553	0,553
11	2,763	0,862	0,572	0,571
12	3,016	0,883	0,589	0,590
13	3,268	0,903	0,606	0,606
14	3,521	0,920	0,624	0,624
15	3,772	0,936	0,640	0,640
16	4,023	0,952	0,656	0,656

5. Wnioski

Po wykazaniu, że uprzednio opublikowane układy mnożące o zredukowanej szerokości są oparte na błędnych założeniach, konieczne stało się opracowanie nowego układu. Zastosowanie autorskiej kompensacji błędu zmniejsza zdecydowanie błąd średni w porównaniu z układem VCTM [2], pozostawiając na dotychczasowym poziomie błąd RMSE. Warto podkreślić, że liczba zajmowanych zasobów przez wspomniany układ mnożący uległa zmniejszeniu w porównaniu z VCTM.

Publikacja finansowana ze środków na naukę MNiSW w roku 2010.

6. Literatura

- [1] Omondi A. R.: Computer Arithmetic Systems: Algorithms, Architecture and Implementation. Prentice-Hall International, 1994.
- [2] King E. J. and Swartzlander E. E. Jr.: Data-dependent truncation scheme for parallel multipliers. In Proc. 31st Asilomar Conf. Signals, Systems, and Computers, vol. 2, Pacific Grove, CA, pp. 1178–1182, 1997.
- [3] Jou J. M., Kuang S. R., and Chen R. D.: Design of low-error fixed-width multiplier for DSP applications. IEEE Trans. Circuits Syst. II, Analog Digit. Signal. Process., vol. 46, no. 6, pp. 836–842, Jun. 1999.
- [4] Lim Y. C.: Single-precision multiplier with reduced circuit complexity for signal processing applications. IEEE Trans. Comput., vol. 41, no. 10, pp. 1333–1336, Oct. 1992.
- [5] Schulte M. J., Swartzlander E. E. Jr.: Truncated multiplication with correction constant. In VLSI Signal Processing, VI. New York: IEEE Press, pp. 388–396, 1993.
- [6] Van L. D., Wang S. S., and Feng W. S.: Design of the lower-error fixed-width multiplier and its application. IEEE Trans. Circuits Syst. II, Analog Digit. Signal. Process., vol. 47, pp. 1112–1118, Oct. 2000.
- [7] Van L. D., Yang C.C.: Generalized Low-Error Area-Efficient Fixed-Width Multipliers. IEEE Transactions on Circuits and Systems—I, Vol. 52, No. 8, pp. 1608–1619, Aug. 2005.
- [8] Popke G.: Cyfrowy oscylator harmoniczny przeznaczony dla wzorcowego źródła napięcia przemiennego. Praca Doktorska, Politechnika Śląska, 2010.